

BOKMÅLET VANT: Språkstriden er over i Norge. Bokmålet vant. Nå må vi inn med mer engelsk i skolen, skriver artikkelforfatteren.

FOTO: ILLUSTRASJONSFOTO: SCANPIX

Jens Haugan og språkdebatten

Førsteamanuensis Jens Haugan etterlyser norsklærernes deltagelse i språkdebatten som har funnet sted i HA. Han søker ulike midler for å få flere på banen, det er bra. Han informerer og provoserer.

EINAR KR. STEFFENA,
lektor

DEBATT

Det er flott. Men han bør ikke bli veldig overrasket over den labre innsatsen fra dem han søker ut på banen. De vegrer seg for å delta av ulike årsaker.

Den første er ren personlig latenskap og makelighet knyttet til det forhold at norsklærere som folk flest er mest opptatt med seg og sitt. Ikke noe galt i det nødvendigvis.

En annen årsak er å finne i en presset arbeidssituasjon. Ikke minst på denne tiden av året hvor det er årsprøver og eksamener med tilhørende rettebunker høye som fjell. Jeg banner neppe mye i kirken når jeg hevder at norsklærerne har den største arbeidsbyrden i skolen.

Redsel

En tredje årsak skyldes redselen for å ytre seg offentlig. Den kan ha flere delårsaker, én knytter seg til takhøyden for frie ytringer i skolen. Takhøyden er lav i Hedmark. Vi kjenner alle til Hubred-saken, vi har sett hva som skjedde med lektor Jørstad da han som borger vil-

le protestere mot nye Katta, selv hadde jeg fornøyelsen av å bli kalt en livsklyse av en Pol Potsk representant for pedokraturet fordi jeg ikke er skolepolitisk korrekt. Jeg har i tiår hevdet det finske skolesyn, det har vært en sikker veg for ikke å gjøre karriere i den norske. Det lever jeg godt med.

Men, det finnes hva gjelder språksaken en helt annen grunn til at engasjementet er så lavt.

Språkstriden

Svært mange oppfatter at språkstriden, slik den gikk for seg fra si rundt 1835 til 1965/81, for å være mer eller mindre over. Språkstriden i Norge hadde sin bakgrunn i at vi var et land bestående av en stat og to kulturer. De to kulturrene var, forenklet formulert, den urbane og den rurale.

Den urbane var knyttet til Danmark, til Europa, var embetsmannstung i utgangspunktet og åpen for impulser utenfra. Den andre var rural og bakoverskuende i sin jakt på røttene etter det norske. Den fant det i gammel norsk historie, høymiddelalderen særlig, den ville bygge en ny norsk identitet etter det som med en vel-fungerende metafor ble kalt 400-årsnatten under Danmark.

Den viktigste slagmarken under kampen om vår nasjonale identitet var språket. En variant bygget primært på det dannede bymål, det ble til bokmål (riksmål), den andre på dialektene (ikke alle), den ble til nynorsk. Nynorsken skulle være bondens mål, sa Aasen. Den gang bodde røft 80 prosent på landsbygden.

Bokmålet vant

Nå synes kampen over, bokmålet har vunnet så det hyler etter, mer

enn 90 prosent av folket bruker denne varianten av norsk. Det er et valg gjort av voksne mennesker, det er ikke flertallsretorikk som Haugan besserwissig og nedlatende antyder. Nynorsken opprettholdes gjennom tvang i form av pålegg i skolen, prosentandel i NRK etc.

Å ta bort nynorsk kan selvsagt ikke sammenlignes med å ta bort matematikk. Matte er realvitenskapens globale «språk», nynorsk en variant av et bitte lite nasjonalspråk, norsk. Dimensjonene Haugan.

Tiden er mer enn moden for å konsentrere seg om å lære en variant av nasjonalspråket. Det må bli bokmålet. Personlig skulle jeg gjerne ha sett at det var nynorsk, jeg synes det er penest, men det er en helt subjektiv og emosjonell betraktning. Realiteten er den at befolkningen har valgt gjennom faktisk bruk. Det får vi forholde oss til.

Inn med mer engelsk. Fra barnehagen, skriftlig allerede de første år på barneskolen. La elevene lese pensum i si historie, biologi, økonomi, geografi osv. på engelsk.

EINAR KR. STEFFENA

Et annet land

Så må vi forholde oss til at Norge anno 2008 er noe helt annet enn under nasjonsbyggingstiden da Aasen og Knudsen drev sin kamp. Det er også et ganske annet land enn da Øverland sto på barrikadene. Vi lever i en regionalisert og globaliserende tidsalder, noen «Kim-Il-Sung-Juchè-politikk» (dvs. vi lukker våre grenser og før

oss selv) tilhører bare utopister av mørk rød og brun politisk farge.

Vi har et intenst behov for å kunne kommunisere med verden utenfor. For å gjøre det må vi beherske, ikke flere varianter av norsk, men fremmede språk, engelsk i særdeleshet. For all del, lær også tysk, spansk, fransk, russisk, kinesisk you name it. Men først og fremst engelsk, det er verdensspråket. Selv kineserne, ja særlig kineserne, satser beinhardt på engelsk. Oppgående foreldre betaler inntil flere månedslønner for at deres barn skal få ekstra engelskundervisning på søndager. (Det kan blant annet skje i Kina fordi lærere får lov til, betales for og oppmuntres til å jobbe overtid).

Mer engelsk

Så inn med mer engelsk. Fra barnehagen, skriftlig allerede de første år på barneskolen. La elevene lese pensum i si historie, biologi, økonomi, geografi osv. på engelsk. La dem gjøre eksamen på engelsk i flere fag. Det vil forberede på senere studier, på arbeidsliv, på livet i den nye virkelige verden og ikke i den gamle nasjonalromantiske.

Men dette vil ikke skje i den norske skolen, her er de nasjonalreaksjonære kreftene for sterke. Ressurssterke foreldre derimot vil se tegningen og i økende grad sende ungene til skoler som gir fagundervisningen på engelsk. Deretter bør de ut av landet slik at de kan løfte blikket utover Ørsta eller andre vakre perifere steder i det gode, men også perifere landet Norge.